

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

УДК 371.1:37.036

DOI <https://orcid.org/10.5281/zenodo.14599458>

Психофізіологічні детермінанти формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін

Осколкова Валерія Віталіївна

Освітні педагогічні технології, 2 курс магістр, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Прийнято: 17.12.2024|Опубліковано: 29.12.2024

Анотація. Мета: Дослідження спрямоване на вивчення психофізіологічних чинників, які впливають на формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін. Основна увага приділяється когнітивним, емоційним та рефлексивним аспектам цього процесу, а також визначенню шляхів його оптимізації в сучасній освітній системі.

Методи: У роботі використано комплексний підхід, що включає аналіз наукової літератури, методи систематизації й порівняння для визначення психофізіологічних детермінант медіаосвіти. Застосовано емпіричні методи, зокрема спостереження та анкетування, для виявлення індивідуальних особливостей студентів, які впливають на їхню здатність до засвоєння медіаосвітніх навичок.

Результати: Результати дослідження показали, що успішність формування медіаосвітньої компетентності значною мірою залежить від когнітивних здібностей (увага, пам'ять, критичне мислення), емоційної стабільності та рівня рефлексивності майбутніх педагогів. Встановлено, що інтеграція мультимедійних технологій в освітній процес сприяє активізації

сенсорних і когнітивних систем студентів, а розробка індивідуалізованих підходів до навчання дозволяє враховувати психофізіологічні особливості кожного студента.

Висновки: Формування медіаосвітньої компетентності педагогів гуманітарних дисциплін є складним процесом, що вимагає врахування психофізіологічних факторів. Розвиток когнітивних здібностей, емоційної стійкості та критичного мислення сприяє підвищенню ефективності підготовки педагогів до роботи в умовах сучасного інформаційного суспільства. Запропоновані стратегії включають інтеграцію мультимедійних технологій, тренування пізнавальних навичок та розвиток стресостійкості, що дозволяє адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб студентів.

Ключові слова: медіаосвітня компетентність, психофізіологічні чинники, когнітивні здібності, емоційна стійкість, критичне мислення, рефлексія, мультимедійні технології, педагогічна підготовка.

Psychophysiological Determinants of the Formation of Media Literacy Competencies in Future Educators of Humanities Disciplines

Oskolkova Valeriia

Educational Pedagogical Technologie, Second-Year Master's Student Taras Shevchenko National University of Kyiv

Abstract. Objective: The study aims to investigate the psychophysiological factors influencing the formation of media literacy competencies in future educators of humanities disciplines. The focus is on cognitive, emotional, and reflective aspects of this process and identifying ways to optimize it within the modern education system.

Methods: A comprehensive approach was employed, including analysis of scientific literature, methods of systematization, and comparison to determine the psychophysiological determinants of media education. Empirical methods such as

observation and surveys were used to identify individual student characteristics affecting their ability to acquire media literacy skills.

Results: *The findings revealed that the success of media literacy competency formation significantly depends on cognitive abilities (attention, memory, critical thinking), emotional stability, and the level of reflectivity among future educators. Integrating multimedia technologies into the educational process was shown to enhance students' sensory and cognitive systems. Additionally, developing individualized teaching approaches enables the consideration of each student's psychophysiological traits.*

Conclusions: *The formation of media literacy competencies in humanities educators is a complex process requiring the consideration of psychophysiological factors. Developing cognitive skills, emotional resilience, and critical thinking enhances the preparation of educators for working in the modern information society. The proposed strategies include the integration of multimedia technologies, cognitive skill training, and stress-resilience development, allowing for the adaptation of the educational process to meet individual student needs.*

Keywords: *media literacy competency, psychophysiological factors, cognitive abilities, emotional resilience, critical thinking, reflection, multimedia technologies, teacher training.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями (Вступ). Сучасний інформаційний світ переживає стрімкий розвиток цифрових технологій, що суттєво впливає на різні сфери життя, включаючи освіту. Однією з ключових компетентностей, яку необхідно розвивати в освітян, є медіаосвітня компетентність – здатність ефективно взаємодіяти з інформаційними потоками, критично оцінювати джерела інформації та створювати якісний медіаконтент. Для педагогів гуманітарних дисциплін цей аспект є особливо важливим, оскільки гуманітарна освіта базується на міждисциплінарності та розумінні соціокультурного

контексту, що робить медіаграмотність ключовою складовою їхньої професійної підготовки.

Актуальність проблеми формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів обумовлюється зміною ролі викладача у сучасній системі освіти. Педагог більше не є лише носієм знань, а виступає посередником між інформаційним простором та студентами, допомагаючи їм орієнтуватися у великому масиві даних. Таким чином, необхідність розвитку медіаграмотності стає важливою науковою та практичною задачею в контексті реформування освіти та підвищення її якості.

Проблема також пов'язана з інтеграцією нових технологій та методів навчання, що вимагає від педагогів не тільки знань у своїй предметній сфері, але й вміння критично оцінювати інформацію, працювати з різними медіа та формувати медіакультуру студентів. Це відкриває перспективи для подальших досліджень, які мають на меті розробку інноваційних підходів до медіаосвітньої підготовки майбутніх фахівців у галузі гуманітарних дисциплін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Огляд літератури). У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій медіаосвітня компетентність стає однією з ключових складових професійної підготовки педагогів. Проблема її формування, зокрема серед майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін, активно досліджується у різних аспектах, серед яких особливу увагу привертають психофізіологічні детермінанти, які впливають на цей процес.

Огляд літератури свідчить про значну кількість досліджень, присвячених медіаосвіті, однак їхній фокус переважно зосереджений на методичних та технологічних аспектах. Так, у роботах О. Єршової [1, С. 24–30] та Н. Ковальова [2, С. 45–52] розглядаються різні методики формування медіаосвітньої компетентності у контексті використання цифрових інструментів та соціальних медіа. Вони роблять висновок, що цифрові ресурси відіграють вирішальну роль у процесі навчання, однак не достатньо досліджують індивідуальні

психофізіологічні характеристики студентів, що можуть суттєво впливати на цей процес.

У своїх дослідженнях Л. Гончаренко [3, С. 56–62] та В. Мельник [4, С. 89–95] аналізують роль критичного мислення та медіаграмотності у формуванні професійної підготовки майбутніх педагогів, але не приділяють належної уваги саме психофізіологічним чинникам, які можуть визначати здатність студентів засвоювати та інтегрувати медіаосвітні навички. Дослідження також акцентують на впливі емоційного інтелекту, але не враховують когнітивні особливості, такі як пам'ять, увага та швидкість обробки інформації, що є важливими для повного розуміння медіаосвітніх процесів.

Інші автори, зокрема І. Смирнов [5, С. 77–83] та О. Іванова [6, С. 38–44], підкреслюють важливість психологічної готовності майбутніх педагогів до роботи в умовах інформаційного суспільства, але залишають поза увагою специфічні психофізіологічні фактори, що впливають на ефективність цього процесу. Вони звертають увагу на проблему впливу цифрового перевантаження на здатність студентів ефективно засвоювати медіаосвітні знання, проте питання про те, як саме психофізіологічні особливості впливають на процес навчання, залишається нерозкритим.

Ключовою проблемою, яку зазначають Л. Григор'єва [7, С. 102–108] та Д. Петров [8, С. 66–72], є відсутність системного підходу до інтеграції медіаосвітньої компетентності у підготовку педагогів гуманітарних дисциплін із урахуванням психофізіологічних характеристик. Їхні дослідження показують, що цей аспект потребує більш детального вивчення та подальшої розробки методик, що дозволять враховувати індивідуальні відмінності студентів у процесі засвоєння медіаосвітніх навичок.

Таким чином, хоча існує велика кількість досліджень, присвячених формуванню медіаосвітньої компетентності педагогів, психофізіологічні аспекти цього процесу залишаються недостатньо вивченими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на активні дослідження в галузі медіаосвіти та формування медіаосвітньої компетентності, окремі аспекти цього процесу, особливо в контексті психофізіологічних детермінант, залишаються малодослідженими. Більшість існуючих праць зосереджені на технологічних і методичних підходах до медіаграмотності, приділяючи недостатню увагу індивідуальним психофізіологічним характеристикам, що можуть значно впливати на засвоєння та ефективність медіаосвіти.

Зокрема, недостатньо розглянуто такі аспекти, як вплив когнітивних процесів (пам'ять, увага, мислення) на здатність майбутніх педагогів засвоювати медіаосвітні компетентності. Крім того, відсутні системні дослідження впливу емоційного стану та стресових факторів на процес навчання медіаграмотності. Хоча існують дослідження, що частково торкаються цих тем, вони не дають повної картини щодо того, як психофізіологічні фактори взаємодіють із навчальними процесами у сфері медіаосвіти.

Таким чином, одним із головних нерозв'язаних питань залишається інтеграція психофізіологічних аспектів у методики підготовки майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін. Необхідно досліджувати, як когнітивні особливості та індивідуальні психофізіологічні характеристики впливають на сприйняття та критичний аналіз медіаконтенту, а також на процеси його створення. Це дослідження має потенціал зробити значний внесок у розробку індивідуалізованих підходів до медіаосвітньої підготовки, що враховують різноманітні психофізіологічні чинники.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета дослідження: дослідити психофізіологічні аспекти формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін для визначення шляхів її оптимізації в освітньому процесі.

Цілі статті:

1. Проаналізувати актуальність формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів у контексті сучасних вимог до освітньої діяльності.
2. Визначити основні психофізіологічні чинники, що впливають на формування медіаосвітньої компетентності, зокрема когнітивні, емоційні та рефлексивні аспекти.
3. Систематизувати ефективні підходи до розвитку медіаосвітньої компетентності, враховуючи психофізіологічні особливості майбутніх педагогів.
4. Розробити рекомендації щодо інтеграції психофізіологічних принципів у освітній процес для підвищення ефективності підготовки педагогів гуманітарних дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів (Результати дослідження). Сьогодні медіаграмотність та медіаосвіта є одними з основних компетенцій майбутніх педагогів, і хоча ці поняття є відносно новими в педагогіці, вони швидко та впевнено увійшли в освітню сферу. Термін «медіаграмотність» походить від «критичного бачення» та «візуальної грамотності» та використовує такі поняття, як «технологічна грамотність», «інформаційна грамотність» та «комп'ютерна грамотність». Основним завданням медіаграмотності та медіаосвіти є виховання та навчання особистості з ініціативою та культурною грамотністю, щоб вони мали здатність сприймати, створювати, аналізувати та оцінювати медіатексти. Процес формування медіаграмотності відбувається в медіапросторах. Медіаосвітній простір – це реальність ефективної комунікації без кордонів, а поширення та обмін інформацією є глобальним [1, С. 24–30; 12, С. 56–64].

Мета навчання медіаграмотності полягає в тому, щоб допомогти людям будь-якого віку розвинути дослідницькі та презентаційні здібності, необхідні для того, щоб критично мислити, ефективно спілкуватися та стати активними

учасниками сучасного суспільства. Ефективна комунікація передбачає залучення особи до спільноти, а методи для цього поділяються на дві категорії: дослідницькі здібності та здатність виражати себе. Науковці з медіаграмотності присвятили багато своїх зусиль, щоб допомогти студентам навчитися ставити відповідні запитання, не лише коли вони аналізують медіатексти, створені іншими, але й коли пишуть власні.

Елізабет Томан і Тесса Толлс з Центру медіаграмотності пояснюють, що стати медіаграмотним – це не просто запам'ятовувати інформацію про ЗМІ, а натомість передбачає навчитися ставити доречні запитання про те, що ви дивитесь, читаєте або слухаєте. Зрештою, студенти повинні навчитися задавати важливі запитання. Твердження про те, що ваша якість залежить від якості ваших запитань, є правильним. Для виховання медіаосвіченого та медіаграмотного майбутнього педагога необхідні спеціальні освітні програми.

Основними вимогами до освітніх умов підготовки майбутніх педагогів у сучасній системі вищої освіти є володіння системою освітніх знань (розуміти кінцеву мету системи, розуміти специфіку системи, володіти психологією) та системою академічних знань (знання психологічних закономірностей навчання і зростання у вищій школі з урахуванням специфічних особливостей особистості і характеру взаємодії між різними компонентами системи вищої освіти). Наступним кроком оптимізації процесу професійної підготовки для розвитку медіаграмотності майбутніх педагогів, на нашу думку, є чіткий вибір необхідних і достатніх умов. Основною метою медіаосвіти та медіаграмотності в професійному розвитку педагогів є сприяння розвитку медіа-імунітету, який сприяє здоровому споживанню медіа-контенту та запобігає психологічній шкоді під час процесу, це передбачає здатність знаходити та використовувати необхідну інформацію, ідентифікувати обман і пропаганду, захищатися від шкідливого контенту та брати до уваги маніпулятивний вплив; виховувати критичне мислення як один із основних механізмів медіаграмотної особистості, що забезпечить свідоме споживання медіапродукту та точне оцінювання

інформації; здатність до творчого медіа-вираження, яке матиме значний вплив на самовираження індивіда та реалізацію його життєвих цілей, підвищення якості міжособистісного спілкування та доброзичливості соціального середовища, а також якості особистої спільноти; ставлення до інформаційних технологій і знань, які є додатковими [3, С. 56–62].

Медіапедагоги з різних країн часто стверджують, що потреба в медіаосвіті є найважливішою для професійного розвитку медіаосвіти. Педагог, який спеціалізується на викладанні медіа, повинен надихати та розвивати пристрасть студентів, щоб сприяти глибокому розумінню засобів масової інформації; використовувати в освітньому процесі дослідницькі методи, під час яких студенти матимуть можливість самостійно шукати медіаінформацію, щоб відповісти на запитання, використовувати знання, отримані з інших галузей спектру знань; матиме можливість допомогти учням у розвитку здатності використовувати численні первинні джерела інформації щодо медіа, щоб досліджувати проблеми, а потім узагальнювати їх; сприятиме дискусіям, які допоможуть учням навчитися слухати з толерантним ставленням до інших і з конкретним висловлюванням власних ідей; це також підтримуватиме відкриті дискусії, у яких бракує конкретної відповіді на багато питань.

Якщо ми розглядаємо глобальне значення сучасних інформаційних технологій та їх роль у суспільстві, важливо розуміти значні небезпеки та ризики, пов'язані з молодим поколінням. До них належать любов до сучасних технологій, випадкове споживання інформаційних технологій і розвиток морально-етичних проблем, які призводять до втрати універсальних цінностей. Серед основних обов'язків сучасних закладів освіти, які зосереджені на навчанні, визначення медіаосвіти в Україні таке: формування інформаційної культури, яка є мірилом загальної та професійної культури людини [6, С. 38–44].

У майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін необхідно розвинути інформаційну компетентність, це передбачає дослідження різних джерел

інформації, впровадження аналітичних і синтетичних методів обробки інформації, застосування методів і технік незалежних досліджень, які використовують найновіші технології. Майбутні спеціалісти повинні знати різноманітні підходи до обробки інформації. Варто попіклуватися про підвищення медіа-іmunітету – здатність протистояти тиску медіапродукції та підтримувати відчуття психологічного благополуччя під час споживання медіа.

Сьогодні цінність інформаційних ресурсів, які зараз вважаються першочерговими для працевлаштування, зростає. Культура інформаційної та медіаграмотності особистості вважається невід’ємною частиною загальнолюдської культури. Таким чином, сучасний педагог повинен мати розуміння медіа-освітнього напрямку в навчанні, а також інформацію щодо практичності сучасних медіа, їх психологічного та педагогічного ефекту та різних способів їх застосування в освітній діяльності. Формування медіаосвітньої спроможності майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін є складним процесом, на який перш за все впливають психофізіологічні фактори. Ці чинники впливають на здатність сприймати, обробляти та інтерпретувати інформацію, впливають на критичне мислення та впливають на спосіб оцінювання ЗМІ. Для педагогів гуманітарних дисциплін ці здібності мають першочергове значення, оскільки вони безпосередньо беруть участь в аналізі, розумінні та передачі знань у навчанні.

Визначемо основні психофізіологічні детермінанти медіаосвітньої компетентності:

1. Особливості уваги та пам’яті. Увага є одним із основних факторів якості сприйняття медіаконтенту. Здатність зосереджуватися на важливих аспектах інформації та ігнорувати неважливі – це те, що надає важливості критичного медіааналізу. Пам’ять, особливо оперативна, відповідає за здатність зберігати та оцінювати інформацію для подальшого використання та оцінки.

2. Розвиток навичок критичного мислення. Критичне мислення – це здатність оцінювати інформацію та логічно пов’язувати її, а також приймати

обґрунтовані рішення. Вирішальними компонентами критичного мислення є здатність об'єктивно оцінювати медіаконтент і визначати його легітимність. Формування критичного мислення залежить від розвитку когнітивних процесів, включаючи аналіз, синтез, порівняння та узагальнення.

3. Емоційна стійкість та саморегуляція. Медіаосвітня компетентність – це здатність адекватно реагувати на емоційний контент чи маніпуляції. У цьому контексті емоційна стабільність і здатність до саморегуляції є життєво важливими, щоб уникнути емоційного впливу ЗМІ та розглядати інформацію з нейтральної точки зору. Майбутні педагоги гуманітарних дисциплін, які мають достатню емоційну стійкість, можуть навчити учнів правильному поведженню зі ЗМІ, навчити їх регулювати власні емоційні реакції.

4. Психологічні властивості розуміння інформації. Психофізіологічні компоненти сприйняття, такі як швидкість обробки візуальної та слухової інформації, здатність її класифікувати, безпосередньо впливають на здатність використовувати медіаресурси. Врахування цих рис допомагає підвищити здатність сприймати інформацію та усунути незначні або шкідливі компоненти медіа.

4. Рефлексивні здібності. Рефлексія полегшує оцінку потреб особистості в медіа, критичну оцінку її медіа-діяльності та виявлення прогалин у знаннях. Саме рефлексивні здібності полегшують ідентифікацію особистих упереджень або стереотипів і змінюють їх у присутності нової інформації. Педагоги, які володіють рефлексивністю, матимуть здатність навчати учнів відповідальним і незалежним способом, яким вони зможуть інтерпретувати інформацію, яка споживається через медіа [6, С. 38–44].

Успішне формування медіаосвітніх здібностей залежить від ступеня розвитку психофізіологічних функцій. Майбутні педагоги гуманітарних дисциплін повинні не лише володіти здібностями до критичного мислення, але й усвідомлювати цінність емоційної стабільності та рефлексивних здібностей, щоб успішно передавати їх учням. Психофізіологічні чинники дозволяють

людям створювати продуктивне освітнє середовище для своїх учнів, це середовище сприяє здатності аналізувати, комбінувати та відповідним чином реагувати на медіаконтент. Ця медіаосвіта вважається однією з найважливіших навичок сучасного педагога та вагомою складовою успішної підготовки педагогічних кадрів у вищій школі. Медіаосвітня спроможність вимагає здатності працювати з великою кількістю інформації, її критичної оцінки та ефективного використання. Ці процеси знаходяться в прямій залежності від функціонування нервової системи, зокрема від психофізіологічних факторів уваги, пам'яті, мислення, швидкості реакції та емоційної стійкості.

Сьогодні майбутній педагог гуманітарних дисциплін повинен мати цілеспрямоване мислення та здатність швидко перемикатися між різними видами діяльності. Дослідження показали, що розвиток медіа-навичок тісно пов'язаний з функціонуванням другої сигнальної системи, яка є основою для словесного представлення складних ідей і вивчення абстрактних понять. У процесі медіаосвіти задіяні аналітичні та синтетичні процеси, які сприяють створенню нових нейронних зв'язків у мозку потенційних педагога. Це полегшує додавання нової інформації до їхніх професійних зусиль. Значну роль у розвитку медіаосвітніх здібностей відіграють когнітивні функції, особливо пам'ять і мислення. Короткочасна пам'ять в основному відповідає за обробку інформації, тоді як довготривала пам'ять присвячена зберіганню та відтворенню знань, накопичених з часом. Це має особливе значення для гуманітаріїв, які мають справу з письмовою, візуальною та іншими формами інформації. Крім того, когнітивна пластичність мозку дозволяє адаптуватися до постійного інформаційного ландшафту. Розвиток критичного мислення має вирішальне значення для набуття медіаосвітніх здібностей. Педагоги повинні не лише мати здатність оцінювати достовірність інформації, але й розглядати її з точки зору дотримання професійних та етичних стандартів. У цьому відношенні важливий також рефлексивний компонент, який дозволяє людям

самостійно оцінювати та аналізувати власні дії та рішення в медіасфері [5, С. 77–83; 8, С. 66–72].

Увага, пам'ять, мислення та сприйняття – все це функції когнітивної частини мозку. Саме ці функції дозволяють працювати з медіаінформацією. Удосконалення довготривалої пам'яті та критичного мислення має особливе значення для майбутніх гуманітаріїв, які використовують письмові, візуальні та аудіоматеріали. Це зумовлено необхідністю упорядкування великих обсягів інформації та формування міжпредметних зв'язків. З неврологічної точки зору медіа-експертиза полегшується активністю лобових часток мозку, які відповідають за інтерпретацію, прогнози та прийняття рішень. Використання медіатехнологій в освітньому ному процесі сприяє створенню нових нейронних зв'язків, цей процес підвищує здатність до всебічного сприйняття інформації [3, С. 56–62].

Часто вважається, що медіа-простір має високий рівень шуму, спотворень і негативних психологічних ефектів. Як наслідок, емоційна стійкість є вагомою психофізіологічною складовою підготовки майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін. Емоційна стабільність дозволяє регулювати свої реакції на зовнішні подразники, особливо негативні, що має вирішальне значення для підтримки професійної ефективності. Еволюція стресостійкості має вирішальне значення в умовах постійного інформаційного тиску.

Сучасні методи медіаосвіти мають включати навчання та практику, яка підвищує стресостійкість, наприклад уважність, дихання та розвиток позитивного мислення. Це сприяє психічному здоров'ю педагогів і забезпечує їх здатність адаптуватися до стрімкої еволюції медіапростору. Значний вплив на мотивацію до навчання та оволодіння медіатехнологіями мають емоції. Реакція на емоційний вміст у зоровій або слуховій формах має вирішальне значення для сприйняття медіа. Здатність педагогів гуманітарних дисциплін співчувати та реагувати на емоційний зміст медіаматеріалів впливає на їх здатність працювати з учнями.

Освітній процес базується на використанні медіатехнологій, залучає багато сенсорних систем (зір, слух, смак). Здатність до сенсорної інтеграції, яка є похідною від ефективної роботи центральної нервової системи, дає змогу майбутнім педагогам гуманітарних дисциплін комплексно сприймати інформацію та ефективно її аналізувати. Наприклад, перегляд мультимедійних лекцій чи демонстрацій викликає стимуляцію зорової та слухової систем, що сприяє засвоєнню знань [6, С. 38–44; 14, С. 36–50].

Важливо зазначити, що психофізіологічні властивості мають значний вплив на успішність процесу формування медіаосвітньої компетентності. Тому в освітніх програмах для педагогів гуманітарних дисциплін необхідно враховувати індивідуальні особливості, зокрема тип темпераменту, швидкість мислення та когнітивні здібності. Наприклад, інтроверти повільніше обробляють інформацію, тоді як екстраверти швидше реагують на зовнішні подразники [14, С. 50].

Сучасні методи навчання повинні використовувати інтерактивні технології, які сприяють різним способам сприйняття інформації (візуальному, слуховому, кінетичному). Це сприяє оптимізації процесу навчання та забезпечує більш повне розуміння предмету. Психофізіологічні фактори є першочерговими причинами розвитку медіапедагогічних здібностей у майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін. Успіх процесу залежить від розвитку когнітивних здібностей, емоційної стабільності, здатності критично мислити та адаптуватися до змін.

Висновки. Формування медіаосвітньої компетентності залежить від багатьох психофізіологічних факторів. Майбутні педагоги гуманітарних дисциплін відрізняються швидкістю переробки інформації, стійкістю уваги, адаптацією до нових умов залежно від типу нервової системи (напружена чи ослаблена, лабільна чи інертна). Ці якості впливають на їх здатність використовувати медіатехнології та адаптуватися до складних інформаційних ситуацій. Робота з великою кількістю медіаінформації часто супроводжується

надлишком інформації. Здатність психофізіологічно регулювати стрес (за рахунок підвищення активності негативних процесів у мозку) допомагає уникнути професійного виснаження, а натомість зберегти продуктивність. Критичне мислення є похідним від здатності мозку оцінювати інформацію, оцінювати її законність і робити точні висновки. У процесі підготовки майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін важливо враховувати здатність до аналітичного мислення, яке підтримується діяльністю вищих психічних функцій.

Ефективні стратегії формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів гуманітарних дисциплін можна вивести з психофізіологічних принципів:

1. Інтеграція мультимедійних технологій в освітній процес. Використання інтерактивних інструментів (відео, презентацій, моделювання) сприяє активізації сенсорної та когнітивної систем. Це сприяє більшому ступеню засвоєння речовини.

2. Тренування пізнавальних здібностей. Виконання завдань, що вимагають розвитку пам'яті, уваги та мислення, допоможе сформувати вміння працювати з великими обсягами інформації. Наприклад, аналіз медіа-статей або створення власних медіа-проєктів сприяє розвитку творчих і критичних здібностей.

3. Розвиток стресостійкості. Практика навчання тайм-менеджменту та саморегуляції може зменшити рівень тривоги та підвищити ефективність використання медіа-інструментів.

Список використаних джерел

1. Єршова О. Формування медіаосвітньої компетентності майбутніх педагогів: методологічні аспекти. *Педагогічний вісник*. 2019. №4(76). С. 24–30.
2. Ковальова Н. Використання цифрових інструментів у процесі медіаосвітньої підготовки майбутніх учителів. *Інноваційні технології в освіті*. 2020. №2(15). С. 45–52.

3. Гончаренко Л. Роль критичного мислення у формуванні медіаосвітньої компетентності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2021. №9(33). С. 56–62.
4. Мельник В. Медіаграмотність як складова професійної підготовки майбутніх педагогів. *Освітній простір XXI століття*. 2022. №5(10). С. 89–95.
5. Смирнов І. Психологічна готовність майбутніх педагогів до роботи в інформаційному суспільстві. *Психолого-педагогічні дослідження*. 2020. №1(28). С. 77–83.
6. Іванова О. Емоційний інтелект і медіаосвіта: сучасні тенденції та перспективи. *Проблеми сучасної психології*. 2021. № 4(42). С. 38–44.
7. Григор'єва Л. Інтеграція медіаосвітньої компетентності у підготовку педагогів гуманітарних дисциплін. *Гуманітарний вісник педагогічного університету*. 2019. № 7(25). С. 102–108.
8. Петров Д. Системний підхід до формування медіаосвітньої компетентності майбутніх вчителів. *Інноваційні методи навчання*. 2023. № 6(13). С. 66–72.
9. Калініна Л. Медіаосвітня компетентність як складова професійної підготовки майбутніх учителів. *Освіта і сучасність*. 2018. №2. С. 89–95.
10. Демченко І. Психофізіологічні основи формування компетентностей у студентів педагогічних спеціальностей. *Психологія та педагогіка: сучасні аспекти*. 2020. №4(33). С. 47–55.
11. Прокопенко І., Черній О. Медіаграмотність та інформаційна безпека: формування компетентностей в умовах цифрового середовища. *Наукові записки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2019. №4. С. 103–112.
12. Соболев Н. Психофізіологічні особливості засвоєння знань у студентів педагогічних спеціальностей. *Вісник психології та педагогіки*. 2017. №3(20). С. 56–64.

13. Ягупов В. Медіаосвітня компетентність та психофізіологічні аспекти її формування у педагогів. *Освітній процес у контексті психофізіологічних досліджень*. 2018. №1. С. 43–52.
14. Livingstone S., Bulger M. A Global Perspective on Media Literacy and Digital Skills: Challenges and Opportunities. *Media Education Research Journal*. 2020. №9(2). С. 36–50.
15. Кузьмінський А. Дистанційне навчання в підготовці фахівців у закладах вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Вип. 60. С. 50–57. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-50-57>.